

لـباری کولتووری کوردی ...

نـبـز سـمـد

بـگشتی کولتووری کوردی [لـ هـرـمی کوردستان] لـ جوداوازی دـترسـ،
بـیـ داژیـ تی جوداوازیوون دـکا و داواکاری بـ هاوشـوـیـ،
لـیـکچوون و وـکیـکی بـرزدـکاتـوـ. ئاخر دـیـو هـموو مرـقـکان
وـکـیـک و هاوشـوـبن، یـکـ نـگـبن، وـکـ یـکـ بیربـکـنـو و بهزن.
لـرـو و بـو دـرـنـجام دـگـین کـ کولتووری کوردی کـیـکی، تاک لـ
خـیدا، بـبـ کـمـم بـها و بایـخـمـندی نییـ. بـیـ لـنـو و
کولتوورـدا تاک سـرـهـنـادات و ئازادی تاکـکـسی بوونی نییـ.
تاکـکان لـنـو هاوشـوـیـ و یـکـکـنگیدا خـیان دـشارنـو، بـیـ
بـشوناس و کـیـتی خـیان دـمـنـو؛ لـبـرـنـو بـیـ بنـما،
خـ، ناوچـ، ... هتاد یـو و خـیان دـناسـن و پـناسـی خـیان دـکـن.
لـنـو کولتوورـکی وـهادا خـبوون و جوداوازیوون گـورـترین باج و
قوربانیدانی دـو، ئاخر هـر زوو وـوـوـو هـرشـی هـمووان
دـبـیتـو، چونکـ هـمووان دـیانـو وـکـ ئـوان بی، وـکـ ئـوان بژی،
وـکـ ئـوان بیربـکـیـو، وـکـ ئـوان بخـی، وـکـ ئـوان چـژ وـربـگری،
وـکـ ئـوان بپـشی.

کولتووری کوردی پیرـ، کولتوورـکـ تـیدا گـنج و مندائ فـرامـش و
ئـفـرـزـکـراون، مندائ دـبـ زوو گـورـبـ، زوو بـبـ بـ پیاو یان ژن،
واتا زوو دـبـ پیر بـ، ئـمـ لـ کولتووری کوردیدا گـنـجـتی و
قـناغـی گـنـجـتـیمان نییـ. کولتووری کوردی دژ گـنـجـ، وـنـای بـ
جیهان، بـ ژیان پیرانـیـ، بیرکردنـو، خـیاـی، خـونـکـانی،
ئـندـشـکانـی پیرانـن. واتا بـ چاوـکی پیرانـو لـ دـورـوـر، لـ
جیهان، لـ بوون دـوانـ. بـ نموونـ، کاتـ بیر لـ هـنـرـکـ،
مامـستایـکـ، هونـرفـانـکـ، نووسـرـکـ دـکاتـو و وـنـای دـکا، وـکـ
پیر دـیان بـنـ، ناتوانـ وـکـ گـنج وـنـای ئـوان بکات. ئـمـ لـ
پـرتـتی هـنـرـ کلاسیکیـکانی وـکـ نالی، مـحوی، سالم، حاجی قادر،
هتاد بـمان دـردـکـو وـکـ وـکـ پیر ئـوان لـیان دـوانـر و
وـنادـکـرـن، بـیـ ناتوانین پـرتـتـکـ، یان پـیکـرـکی ئـوان بـ
گـنجـی بـینـن. ئاخر وـکـ کـسانی پیر و یشـچـرموو وـنـای دـکـشر
و پـیکـریان بـ چـدـکـر. هـروـها کولتووری کوردی کاتـک وـنـای
مامـستای زانینگـ، سـرـرـکـ، بـر، سیاسـتـان دـکا، وـکـ پیر
وـنـایان دـکا و دـیانـبـن، نـکـ وـکـ گـنج.

کولتووری کوردی پتر زار کی، ناک نووسراو، بی کورد مژووی نووسراوی خی نی، بکو پتر گان وای زار کی هی. ل برئ و بگشتی کورد پشت ب بیستراو ناک بینراو دبست. کولتووری نووسین، ئرشیفکردن، دکی مانتکردن ... هتاد هشتا ب ت وای لای کوردان س ریه ن داو و گشی ن کردو. ئم کولتووری ئرشیفکردن، نووسین و دکی مانتکردن هی شار و دب و تداریه، بام کورد هشتا هر ل ن و کولتووری کشتکاری و جوتیاری و بد و تیدا ماو ت و.

ل بر ن بوونی کولتووری نووسین، ز رینای نووس رانی کورد چن قس دکن، و هاش دب نووسن، واتا چی ب س زاریاندا دت ل کاتی ئاخاوتندا، هر ئ و ش دب نووسن، بی ن یان توانیه و ئاستی زمانی ئان ی و زار کی ت بپ ن. ل برئ و چ ندین ه ای زمانی، نووس، ئزمان، و پنتب ندی ل ن و نووسین کانیا ندا ه. ز رینای نووس رانی کورد ب ئاگان ل وای ک زمانی نووسین و ئاخوتن ل ی کدی جودان، ئاخر نووسین سا و دبستووری خی هی، ک دب ای ئزمان، نووس و پنتب ندیه و کد خر. د ش ل کاتی ئاخاوتندا مر ف ه ای زمانی و ئ زمانی بکات، بام ئ و ل نووسیندا ن شیاو و ئاسایی نی. زمانی ئاخوتن ئان یی و ب اییکردنی ئیش کانی ئان و پ یو ندیکردن ل گ ئ و انیدیدا، بی پتر زمانی کی ساد، ناوچ یی، ک متر قوو و هزریه، ل کات کدا، نووسین پر س ی کی در ئخای ن، نووس ر گ ر ک چ ندین جار ب نووسین کیدا بچ ت و و ه چنی بکات، هر و ها ب دید کی خ خند یی ل نووسین ک ی ب و ان ت. ئاخر زمانی نووسین پتر هزریه و پ یو ست ب م عریف و زانین و. هر و ها زمانی نووسین فرمیه، بام زمانی ئاخوتن نافرمیه. ل نووسیندا، زمان ل ئانر ک و ب ی ک کی دیک د گ ر، ئاخر هر ئانر و ت گ و زار وای تایب تم ندی خی هی. ب نموون، زمانی ئ دب ل هی فلس ف و زانست جوداواز. زمانی ئ دب پتر ه ست کی و س زم ند، بام هی زانست پتر ئ زمون کی و هی فلس ف ش پتر ه ش کی.

کولتووری کوردی ب ش و ی کی گشتی کولتوور کی داخراوی ناوچ یی. ل برئ وای کولتوور کی گوندی و خ کی، ناک شاری. ئم ای کورد تا کو ئ ستا س رد می جوتیاری و کشتکاریمان ت ن پ اندوو ل ووی هزر و کولتوور و، بی ئم خا و ن کولتوور کی کشتکاری و جوتیارین، ئم ب بوونی ل ن و نووسین، زمان، سیاست، ئ دب و هونری کوردیدا پرچ ن دراو. ب نموون، نووس ر کان ناوچ یین، ب

زمانی ناوچه‌یی د‌نووسن، ل‌ ناوچه‌ی‌کدا د‌خو‌نر‌ن‌و، حیزب‌کان ناوچه‌یین، ل‌ب‌رئ‌و‌ی ت‌نیا ل‌ ناوچه‌ی‌ک یان شار‌ک پتر لای‌نگریان ه‌ی. ه‌رو‌ها شار‌چ‌تی و ناوچه‌گ‌رای‌ی م‌رک‌کی دی ئ‌م داخراوی و ل‌کا‌یبوون‌ی کولتووری کوردیی. ب‌ی‌ ز‌رب‌ی تاک‌کان و خ‌زان‌کان ه‌ر ل‌و شو‌ن‌دا ماون‌ت‌و‌ ک‌ ت‌دا ه‌توون‌ت‌ ژیان‌و، پاب‌ندن ب‌و ناوچه‌و‌ ک‌ خ‌ و بند‌ما‌ک‌یانی ت‌دا نیش‌ج‌ی. ل‌ب‌رئ‌و‌ س‌ف‌ر و گ‌شت‌کردن ل‌ کولتووری کوردیدا ز‌ر بای‌خی نیی، پ‌گ‌ی‌کی ئ‌وت‌ی نیی، ب‌ی‌ ز‌رب‌ی تاک‌کانی کورد ن‌ک و‌ات‌کی ب‌گان‌ ب‌کو ه‌موو شار‌کانی کوردستانیشان ن‌بینوو. ئ‌اخر کورد ئ‌گ‌ر خزم و ناسیاوی ل‌ شو‌ن‌ک ن‌ب‌ت، ووی ت‌ناکات، یان ک‌چ‌کردن و ما‌ گواستن‌و ب‌ شو‌ن‌کی دیک‌ ک‌م وود‌دا. ب‌ی‌ ل‌ناو کورداندا کولتووری س‌ف‌ر، مان‌و‌ ل‌ ئ‌وت‌ل و گ‌شت‌کردن ک‌م و بای‌خم‌ندی ز‌ر نیی.